

บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

รายงาน และงบการเงินรวม

31 ธันวาคม 2560

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ ผู้ถือหุ้นของบริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (กลุ่มบริษัท) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 งบกำไรขาดทุนรวม งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ตามที่ระบุในข้อกำหนดนั้นด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 22 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีโครงการให้การรักษาพยาบาล โดยคิดค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยให้แก่สมาชิกที่ได้จ่ายค่าสมาชิกล่วงหน้าเป็นระยะเวลาตลอดชีพ ซึ่งบริษัทฯ และบริษัทย่อยได้ยุติโครงการดังกล่าวแล้วด้วยเหตุผลทางกฎหมายเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2560 และ 2 กุมภาพันธ์ 2560 ตามลำดับ บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้บันทึกหนี้สินไว้ในงบการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 โดยถือตามตัวเลข จำนวนเงินที่คาดว่าจะจ่ายคืนและชดเชยให้แก่สมาชิกจากการยุติโครงการในปี 2560 เป็นจำนวนประมาณ 964 ล้านบาท (เฉพาะบริษัทฯ ประมาณ 820 ล้านบาท) ซึ่งในระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560 สมาชิกบางส่วนในงบการเงินรวมจำนวน 182 ราย จาก 334 ราย และในงบการเงินเฉพาะกิจการจำนวน 151 รายจาก 282 ราย ได้ตกลงยอมรับข้อเสนอและรับเงินจากบริษัทฯ และบริษัทย่อยแล้ว ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 หนี้สินจากการยุติโครงการให้การรักษาพยาบาลตลอดชีพ ซึ่งคำนวณจากจำนวนเงินค่าสมาชิกที่ต้องจ่ายคืนและเงินชดเชยที่อาจต้องจ่ายให้แก่อดีตสมาชิกที่ยังไม่ตอบรับข้อเสนอในงบการเงินรวมมียอดคงค้างจำนวนประมาณ 440 ล้านบาท (เฉพาะบริษัทฯ ประมาณ 380 ล้านบาท)

ในระหว่างปี 2560 มีอดีตสมาชิกโครงการดังกล่าวบางส่วนที่ยังไม่ได้ตอบรับข้อเสนอได้ยื่นฟ้องบริษัทฯ และบริษัทย่อยต่อศาลเพื่อให้บริษัทฯ และบริษัทย่อยดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไปและอดีตสมาชิกอีกส่วนหนึ่งได้ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัทฯ และบริษัทย่อย

ต่อมาในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม 2560 ศาลได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวอดีตสมาชิกที่ฟ้องคดีบางส่วน โดยมีสาระสำคัญคือให้บริษัทฯ ทำการรักษาพยาบาลอดีตสมาชิกในอัตราปกติแบบไม่มีส่วนลด และบางส่วนให้สมาชิกใช้สิทธิตามโครงการฯ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นโดยศาลได้ให้อดีตสมาชิกที่ได้รับการคุ้มครองชั่วคราวตามคำสั่งศาลทำสัญญาประกันต่อศาลว่าตกลงยินยอมรับผิดชอบใช้ค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวแก่บริษัทฯ หากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบริษัทฯ มีสิทธิยุติโครงการดังกล่าว ทั้งนี้บริษัทฯ ได้บันทึกอดีตสมาชิกที่มารับการรักษาพยาบาลและยังมิได้ชำระค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวเป็นลูกหนี้ค้างจ่ายไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในเดือนธันวาคม 2560 มกราคม 2561 และกุมภาพันธ์ 2561 ศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาในคดีที่อดีตสมาชิกที่ฟ้องคดีบางส่วน โดยให้บริษัทฯ ปฏิบัติตามข้อตกลงโครงการดังกล่าวต่อไป และในเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาในคดีที่อดีตสมาชิกฟ้องคดีอีกบางส่วน โดยให้บริษัทฯ ปฏิบัติตามข้อตกลงของโครงการดังกล่าวต่อไป และหากบริษัทฯ ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงของโครงการดังกล่าวต่อไปได้ ให้บริษัทฯ จ่ายชดเชยค่าสินไหมทดแทน และคดีบางส่วนยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง อย่างไรก็ตาม ที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ มีความเห็นว่าจากข้อเท็จจริงและบทบัญญัติของกฎหมาย สัญญาดังกล่าวเข้าลักษณะของสัญญาประกันภัยและการยุติโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมาย และการอุทธรณ์ของบริษัทฯ มีแนวโน้มที่จะชนะคดีได้ ดังนั้น ฝ่ายบริหาร โดยอาศัยความเห็นของที่ปรึกษาทางกฎหมายของบริษัทฯ จึงได้ใช้สิทธิตามกฎหมายยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแพ่งสำหรับคดีบางส่วนแล้วเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 เพื่อให้ศาลสูงได้พิจารณาและพิพากษาคดีให้เป็นที่ยุติและเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ คดีดังกล่าวยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลสูง ซึ่งผลของคดียังมีความไม่แน่นอน ดังนั้น บริษัทฯ จึงยังไม่สามารถประเมินผลกระทบได้ในขณะนี้ ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้บันทึกอดีตสมาชิกที่มารับการรักษาพยาบาลและยังมิได้ชำระค่ารักษาพยาบาลโดยอาศัยคำพิพากษาของศาลแพ่งดังกล่าวเป็นลูกหนี้ค้างจ่ายไว้จนกว่าศาลสูงจะมีคำพิพากษา ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีข้างต้นแต่อย่างใด

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่างๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้าในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยรวมและในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่ได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการในรายงานของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ด้วย การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าได้รวมวิธีการตรวจสอบที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ผลของวิธีการตรวจสอบของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมวิธีการตรวจสอบสำหรับเรื่องเหล่านี้ด้วย ได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินโดยรวม

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ พร้อมวิธีการตรวจสอบสำหรับแต่ละเรื่องมีดังต่อไปนี้

การรับรู้รายได้

รายได้จากกิจการโรงพยาบาลถือเป็นบัญชีที่สำคัญต่อการเงิน เนื่องจากมีจำนวนเงินที่มีนัยสำคัญคิดเป็นประมาณร้อยละ 91 ของยอดรายได้รวม และส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัท นอกจากนี้รายได้จากกิจการโรงพยาบาลมีหลายองค์ประกอบ ได้แก่ รายได้จากการขายยาและเวชภัณฑ์ รายได้ค่าบริการทางการแพทย์ รายได้ค่าห้องผู้ป่วย เป็นต้น รวมถึงมีส่วนลดสำหรับคู่สัญญาต่าง ๆ โดยเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาที่ทำกับคู่สัญญามีความหลากหลาย ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการรับรู้รายได้ของกลุ่มบริษัท

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบการรับรู้รายได้ของกลุ่มบริษัทโดยการประเมินและทดสอบระบบการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวข้องกับวงจรรายได้ โดยการสอบถามผู้รับผิดชอบ ทำความเข้าใจและเลือกตัวอย่างเพื่อทดสอบการปฏิบัติตามการควบคุมที่กลุ่มบริษัทออกแบบไว้ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้สุ่มตัวอย่างรายการขายและบริการที่เกิดขึ้นในระหว่างปีเพื่อตรวจสอบกับเอกสารประกอบรายการขายและบริการ สุ่มส่งหนังสือยืนยันยอดลูกหนี้การค้า และตรวจตัดยอดการรับรู้รายได้ ประกอบกับได้วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลบัญชีรายได้แบบแยกย่อย (Disaggregated data) วิเคราะห์อัตราส่วนของรายได้ที่สำคัญกับข้อมูลในอดีตและในกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อสอบทานความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นของรายการขายตลอดรอบระยะเวลาบัญชี โดยเฉพาะรายการบัญชีที่ทำผ่านใบสำคัญทั่วไป

ค่าความนิยม

ข้าพเจ้าให้ความสำคัญเรื่องการพิจารณาการด้อยค่าของค่าความนิยมตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 17 เนื่องจากการประเมินการด้อยค่าของค่าความนิยมถือเป็นประมาณการทางบัญชีที่สำคัญที่ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจอย่างสูงในการระบุหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดและการประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตที่กิจการคาดว่าจะได้รับจากกลุ่มสินทรัพย์นั้น รวมถึงการกำหนดอัตราคิดลดและอัตราการเติบโตในระยะยาวที่เหมาะสม ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงเกี่ยวกับมูลค่าค่าความนิยม ข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อมูลค่าค่าความนิยมของกลุ่มบริษัท

ข้าพเจ้าได้ประเมินการกำหนดหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดและแบบจำลองทางการเงินที่ฝ่ายบริหารของบริษัทและบริษัทย่อยเลือกใช้โดยการทำความเข้าใจกระบวนการพิจารณาของฝ่ายบริหารว่าสอดคล้องตามลักษณะการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์หรือไม่ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้ทำการทดสอบข้อสมมติที่สำคัญที่ใช้ในการประมาณการกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากสินทรัพย์ที่จัดทำโดยฝ่ายบริหารของบริษัทและบริษัทย่อยโดยการเปรียบเทียบข้อสมมติดังกล่าวกับแหล่งข้อมูลภายในและภายนอกของบริษัทและบริษัทย่อย รวมถึงเปรียบเทียบประมาณการกระแสเงินสดในอดีตกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงเพื่อประเมินการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในการประมาณการกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตดังกล่าว และพิจารณาอัตราคิดลดที่ฝ่ายบริหารของบริษัทและบริษัทย่อยเลือกใช้โดยการวิเคราะห์ต้นทุนทางการเงินถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของบริษัทและบริษัทย่อยและของอุตสาหกรรม ตลอดจนทดสอบการคำนวณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์ดังกล่าวตามแบบจำลองทางการเงิน นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้สอบถามการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินการด้อยค่าของค่าความนิยม

การรวมธุรกิจ

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 13 ในเดือนมกราคม 2560 บริษัทย่อยแห่งหนึ่งได้ลงทุนในบริษัท เมโยโพลีคลินิก จำกัดซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจโรงพยาบาล ณ วันที่ซื้อกิจการ บริษัทย่อยได้รับรู้และวัดมูลค่าสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมาด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยใช้วิธีการจัดสรรราคาซื้อ (Purchase Price Allocation) ตลอดจนรับรู้ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ให้ความสำคัญกับรายการซื้อธุรกิจนี้ เนื่องจากเป็นรายการที่มีสาระสำคัญต่องบการเงินโดยรวมและฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมากในการประเมินมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมาดังกล่าว ทำให้เกิดความเสี่ยงในการรับรู้และวัดมูลค่าของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมา

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบข้อตกลงและเงื่อนไขในสัญญาซื้อขายธุรกิจ รวมถึงสอบถามกับฝ่ายบริหารถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ในการเข้าทำรายการซื้อดังกล่าวเพื่อประเมินว่ารายการซื้อธุรกิจดังกล่าวเป็นไปตามค่านิยมของการรวมธุรกิจภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การรวมธุรกิจหรือไม่ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบมูลค่าการซื้อธุรกิจกับเอกสารประกอบรายการซื้อธุรกิจและการจ่ายเงินเพื่อให้มั่นใจว่ามูลค่าดังกล่าวถูกต้องตามมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่โอนให้และไม่รวมต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อธุรกิจ ทดสอบการคำนวณมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมาตามวิธีการจัดสรรราคาซื้อ (Purchase Price Allocation) โดยพิจารณาความเหมาะสมของวิธีการและข้อสมมติต่างๆ ที่สำคัญที่ผู้ประเมินราคาอิสระใช้ในการคำนวณมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ รวมถึงพิจารณาความรู้ ความสามารถและความเที่ยงธรรมของผู้ประเมินราคาอิสระ และทดสอบการคำนวณและพิจารณาความสมเหตุสมผลของการบันทึกค่าความนิยม ตลอดจนพิจารณาความครบถ้วนและถูกต้องในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการซื้อธุรกิจดังกล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

คดีฟ้องร้อง

ตามที่กล่าวไว้ในวรรคข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้นและหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 22 บริษัทฯและบริษัทย่อย มีหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับการยุติโครงการให้การรักษาพยาบาลตลอดชีพหลายคดี ซึ่งในเดือนธันวาคม 2560 ถึงกุมภาพันธ์ 2561 ศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาคัดสินคดีบางส่วนและให้บริษัทฯแพ้คดี อย่างไรก็ตาม บริษัทฯได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงแล้วในเดือนกุมภาพันธ์ 2561 และปัจจุบันการพิจารณาคดีดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมากในการพิจารณาข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลของคดีที่ถูกฟ้องร้องเพื่อใช้ในการประมาณการหนี้สินจากความเสียหายดังกล่าว ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจริงเมื่อการพิจารณาคดีดังกล่าวสิ้นสุด อาจแตกต่างไปจากที่ได้มีการประมาณการไว้ จึงทำให้มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการรับรู้ประมาณการหนี้สินหรือการเปิดเผยข้อมูลหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายดังกล่าว ดังนั้นข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการตรวจสอบในเรื่องเกี่ยวกับคดีฟ้องร้องดังกล่าว

ข้าพเจ้าได้สอบถามฝ่ายบริหารและแผนกกฎหมายของบริษัทฯเกี่ยวกับกระบวนการในการรวบรวมและควบคุมดูแลคดีฟ้องร้องที่เกิดขึ้นและคงค้าง ณ วันที่ในงบการเงิน รวมถึงสอบทานรายการค่าใช้จ่ายค่าที่ปรึกษากฎหมายเพื่อสอบทานความครบถ้วนสมบูรณ์ของรายการคดีความต่างๆที่บริษัทฯแจ้งให้ทราบ และสอบถามถึงรายละเอียด ความถี่หน้าของคดีฟ้องร้อง และวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการประมาณการหนี้สินจากคดีฟ้องร้อง และประเมินดุลยพินิจที่ฝ่ายบริหารใช้ในการประมาณการหนี้สินจากคดีฟ้องร้องดังกล่าวโดยการ

- สอบทานเงื่อนไขและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในสัญญา รวมถึงคำฟ้องและคำคัดค้านต่างๆทั้งของบริษัทฯและคู่กรณีที่ได้นำเสนอต่อศาลเพื่อทำความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
- สอบทานเอกสารโต้ตอบระหว่างกันของบริษัทฯและที่ปรึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงคำพิพากษาของศาลแพ่ง คำอุทธรณ์ของบริษัทฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาของผู้บริหารในการใช้ผลงานของผู้เชี่ยวชาญภายนอก รวมถึงส่งหนังสือยืนยันไปยังที่ปรึกษากฎหมายภายนอกที่บริษัทฯใช้เพื่อให้รายงานรายละเอียด สถานะและความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบริษัทฯเป็นลายลักษณ์อักษร โดยข้าพเจ้าได้ประเมินความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความเป็นอิสระ และความเที่ยงธรรมของที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องรวมถึงพิจารณาถึงหลักกฎหมาย ข้อกำหนดและคดีความตัวอย่างที่เคยมีการตัดสินแล้วในอดีตที่ที่ปรึกษากฎหมายภายนอกใช้ในการอ้างอิงว่ามีความสอดคล้องกับคดีความและข้อพิพาทของบริษัทฯ

- ข้าพเจ้าได้ขอความเห็นจากที่ปรึกษากฎหมายของข้าพเจ้าเป็นลายลักษณ์อักษรโดยข้าพเจ้าได้ประเมินความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมของที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องรวมถึงพิจารณาถึงหลักกฎหมาย ข้อกำหนดและคคีความตัวอย่างที่เคยมีการตัดสินแล้วในอดีตที่ที่ปรึกษากฎหมายของข้าพเจ้าใช้ในการอ้างอิงว่ามีความสอดคล้องกับคคีความของบริษัทฯ

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้สอบทานการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีฟ้องร้องในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่รวมอยู่ในรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัท แต่ไม่รวมถึงงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานนั้น ซึ่งคาดว่าจะถูกจัดเตรียมให้กับข้าพเจ้าภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและข้าพเจ้าไม่ได้ให้ข้อสรุปในลักษณะการให้ความเชื่อมั่นในรูปแบบใดๆ ต่อข้อมูลอื่นนั้น

ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการตรวจสอบงบการเงินคือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นนั้นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของข้าพเจ้าหรือไม่ หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นแสดงที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัทตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว และหากสรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะสื่อสารเรื่องดังกล่าวให้ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลทราบเพื่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่องบการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินการต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อพิจารณาอย่างสมเหตุสมผลได้ว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชี ข้าพเจ้าใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานดังต่อไปนี้ด้วย

- ระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผลข้อมูล การแสดงผลข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัท
- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารจัดทำ
- สรุปลักษณะความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและสรุปจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ หากข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะต้องให้ข้อสังเกตไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน หรือหากเห็นว่าการเปิดเผยดังกล่าวไม่เพียงพอ ข้าพเจ้าจะแสดงความเห็นที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กลุ่มบริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่องได้

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินว่างบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่
- รวบรวมเอกสารหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของกิจการหรือของกิจกรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มบริษัทเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินรวม ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อการกำหนดแนวทาง การควบคุมดูแล และการปฏิบัติงานตรวจสอบกลุ่มบริษัท ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวต่อความเห็นของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่างๆ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ให้คำรับรองแก่ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระและได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งหมดตลอดจนเรื่องอื่นซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่ามีเหตุผลที่บุคคลภายนอกอาจพิจารณาว่ากระทบต่อความเป็นอิสระของข้าพเจ้าและมาตรการที่ข้าพเจ้าใช้เพื่อป้องกันไม่ให้ข้าพเจ้าขาดความเป็นอิสระ

จากเรื่องที่สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญมากที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินในงวดปัจจุบันและกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ในรายงานของผู้สอบบัญชีเว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับห้ามไม่ให้เปิดเผยต่อสาธารณะ หรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของข้าพเจ้าเพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ต่อส่วนได้เสียสาธารณะจากการสื่อสารดังกล่าว

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบงานสอบบัญชีและการนำเสนอรายงานฉบับนี้

กมลทิพย์ เลิศวิทย์วรเทพ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4377

บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

กรุงเทพฯ: 28 กุมภาพันธ์ 2561